

11.6.2021

Kielipoliittisen ohjelman lähtökohdat ja valmistelu

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelman mukaan laaditaan kielipoliittinen ohjelma, jossa otetaan huomioon muut Suomessa puhutut kielet kuin kansalliskielet, erityisesti saamen kielet, romanikieli, karjalan kieli ja viittomakielet.

Kielipoliittinen ohjelma on osa hallitusohjelman kielipoliittisia uudistuksia, joihin kuuluvat myös uudistettu kansalliskielistrategia sekä kieli-ilmapiirin parantamiseen tähtäävä hanke.

Kielipoliittisen ohjelman tavoitteena on vastata eri kieliryhmien osalta tunnistettuihin haasteisiin kuten kielten elinvoimaisuuteen, kielellisten oikeuksien toteutumiseen ja kielten käyttömahdollisuuksiin.

Kielipoliittinen ohjelma koskee muita kieliä kuin kansalliskieliä. Ohjelman painopiste on hallitusohjelmassa nimenomaisesti mainituissa kielissä, mutta niiden lisäksi siinä voidaan käsitellä muitakin kieliä (esim. maahanmuuttajakieliä). Tärkeä lähtökohta on perustuslain 17 §:n 3 mom., jonka mukaan *saamelaisilla alkuperäiskansana sekä romaneilla ja muilla ryhmillä on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.*

Oikeusministeriö asetti 25.2.2021 valmisteluryhmän laatimaan kielipoliittista ohjelmaa. Valmisteluryhmän toimikausi on 1.3. – 31.12.2021. Valmisteluryhmään kuuluvat edustajat oikeusministeriöstä, opetus- ja kulttuuriministeriöstä, työ- ja elinkeinoministeriöstä, valtiovarainministeriöstä, sosi-

aali- ja terveysministeriöstä, sisäministeriöstä, Opetushallituksesta, Kotimaisten kielten kesuksesta, Saamelaiskäräjiltä, Kuurojen liitto ry:stä, Finlandssvenska teckenspråkiga rf:stä, romansiasiain neuvottelukunnasta, Itä-Suomen yliopistosta (karjalan kielen osalta), etnisten suhteiden neuvottelukunnasta (ETNO) ja Suomen Kuntaliitosta.

Valmisteluryhmä voi kuulla työskentelynsä aikana myös muita asiantuntijoita ja sidosryhmiä sekä järjestää kuulemisia. Syyskuussa järjestetään laajempi kieliryhmien ja asiantuntijoiden kuuleminen, ja asiantuntijoita kuullaan lisäksi esim. valmisteluryhmän kokouksissa.

Kielipoliittisen ohjelman valmistelu on aloitettu ja tarkoituksena on, että kielipoliittinen ohjelma voitaisiin hyväksyä vuoden 2021 aikana. Ohjelmaa valmistellaan avoimesti ja vuorovaikutteisesti sidosryhmien kanssa.

Kielipoliittisessa ohjelmassa on tarkoitus tarkastella Suomen kielimaisemaa ja sen muodostamaa kokonaisuutta yleisellä tasolla, ja ohjelmassa tarkastellaan myös eri kieliryhmiä koskevia haasteita. Ohjelman valmistelun keskeisiin lähtökohtiin kuuluvat kotoperäisten kielten elvyttäminen, niiden elinvoimaisuuden turvaaminen ja kielten siirtyminen seuraaville sukupolville myös tulevaisuudessa. Ohjelman keskiössä ovat lapset ja nuoret. Tavoitteena on valmistella strateginen ylätason ohjelma.

Kielipolitiikan yhtenäisyyden varmistamiseksi kielipoliittinen ohjelma vietään kansalliskielistrategian ohjausryhmän käsiteltäväksi.